

Meje znotraj meja

V začetku marca smo lahko v *Dnevniku* prebrali zanimiv prispevek z naslovom *Še več ograje na mejo*. Tako naj bi na mejo s Hrvaško postavili dodatnih 50 kilometrov ograje z rezilno žico. Ob tem naju je spreletela večkrat opevana misel »v skupnost usmerjeno policijsko delo«. O tem pišejo mnogi in vedno črpajo iz literature tujih raziskovalcev oziroma avtorjev, pozabljajo pa, da smo pri nas to obliko delovanja policije izvajali v varnostnem okolju že v začetku osemdesetih let.

Kot pogosto izpostavljamo, je slovenska milica mejno kontrolo na novi državni meji s Hrvaško začela izvajati 25. junija 1991 ob 20. uri na osmih mejnih kontrolnih točkah. Tam je vzpostavila slovensko mejno zakonodajo in opremila kontrolne točke s slovenskimi simboli ter *de facto* začela s popolno kontrolo slovenskega ozemlja. Naslednji dan, 26. junija, in nato še 27. junija je vojaška agresija Jugoslovanske ljudske armade (JLA), zvezne milice in zvezne carine razkrila, da razpadajoča Socialistična federativna republika Jugoslavija želi z agresijo zasesti slovensko državno mejo s sosednjimi državami, ne glede na človeške žrtve in škodo, ki so jo pri tem tudi povzročili. V bojih za slovenske meje je na strani slovenske milice in teritorialne obrambe padlo veliko žrtev, bilo je tudi več civilnih žrtev, smrti ljudi, ki so se znašli na kraju vojnih spopadov z agresorji, žrtve pa so bile tudi na strani JLA.

Zadnji ukrepi slovenske vlade preko ministrstva za notranje zadeve in ministrstva za obrambo zapirajo slovensko državno mejo brez ustreznega razmisleka in empatije do novejših slovenske zgodovine. Poleg tega so bile izjave notranjega ministra, da »lahko prestopate državno mejo, če plačate 400 evrov«, povsem neprimerne in ponižujoče za vsakega državljan. Torej je virus covid-19 povsem nenevaren, če plačaš, če daš denar v državno blagajno? V dnevnem časopisu lahko zaradi novosprejetih covidnih ukrepov beremo naslove, kot sta *Popoln nered in kaos na slovenskih mejah* ter *Zapleti in zmeda na meji*, kar se v 30-letni zgodovini nove slovenske države še ni zgodilo, kljub težkim vojnim dogodkom leta 1991.

Samo v letu 1992, ko so se vojni dogodki nadaljevali v naši južni sosedbi ter Bosni in Hercegovini (BiH), je v Slovenijo čez mejne prehode in tako imenovano zeleno mejo vstopilo več kot 70.000 vojnih beguncev, mnogi med njimi brez vseh dokumentov za prestop, čez preostale meje s sosednjimi dr-

žavami pa je vstopilo in izstopilo 142 milijonov potnikov. Vojne razmere so bile na slovenski južni meji tako problematične, da bi verjetno današnjim odločevalcem takoj narokoval zaprtje te meje, vendar se v vojnih časih 1991/92 to ni zgodilo. Vzpostavljen je bil projekt »Južna meja« s povsem usmerjenim policijskim delom z občani, živečimi na južni meji, kjer smo uporabili vse policijske resurse – vključno z upokojenimi delavci milice in rezervno milico – ki so se na poziv takoj brez pomisleka odzvali. Občanom, živečim ob južni meji, je bilo tudi omogočeno, da so napeljali nove telefonske linije in zgradili dodatno cestno infrastrukturo. Tako so skupaj z milico lahko obvladovali vse varnostno relevantne okoliščine in bili seznanjeni s podatki za varnost obmejnega območja Slovenije, ki je mejilo na območje podaljšanega vojnega stanja v sosednji Hrvaški in BiH.

Strmo padanje zaupanja v policijo

Takrat smo velikokrat rekli, »da južno mejo varujejo občani iz obmejnih občin«. Danes imamo na južni meji policijo z najsodobnejšo tehniko za varovanje schengenske meje, bodočo žico, v policiji je zdaj zaposlenih skoraj enkrat več ljudi, kot jih je bilo tedaj, imajo pomoč slovenske vojske in več različnih občinskih politik, ki oblikujejo državno politiko, ta pa ustvarja okolje, vedno bolj sovražno do migracij, zaradi pomanjkanja empatije do državljanov, živečih na mejnem območju, pa tudi nezdravo mnenje o policiji. Ob tem se pozablja na v skupnost usmerjeno policijsko delo, ki je bilo včasih še kako pomembno zlasti pri delu vodij varnostnih okolišev ob meji.

Vsako lahko razume resnost zdravstvene krize ob covidu-19, ne more pa razumeti, da pri oblikovanju ukrepov, ki jih izvaja policija v prostoru »javnega zdravja« in pri izvrševanju odlokov vlade, ni nobene družbene odgovornosti odločevalcev, nobene empatije do lastnih državljanov (zoper tujce smo tako ali tako že oblikovali represivne ukrepe s spornimi protiustavnimi določbami novel zakona o tujcih in mednarodni zaščiti). Pri vseh dosedanjih vladnih odlokih se je treba vprašati, kje so strokovna odgovornost, integriteta in pridobljeno znanje javnih uslužbencev na ministrstvih, ki bi se morali postaviti proti nepotrebnim omejitvam, ki ne slonijo na stroki, in povsem političnim ukrepom vlade z izkoriščanjem zdravstvene situacije, proti ukrepom, ki močno posegajo v svobodo delovanja javnih ustanov in svobodo potovanja znotraj Slovenije, zadnji

močno pretirani represivni ukrepi pa tudi v svobodo potovanja v tujino.

Ne le kot nekdanja delavca policije, temveč tudi kot policijska **vojna veterana** sva z žalostjo in obžalovanjem pogledala zadnjo anketo o zaupanju ustanovam, organizacijam in poklicem, med katerimi je v strmeh padcu tudi naša policija, ki je najbolj izgubila zaupanje javnosti. Vodstvo policije je rezultate ankete označilo za »fenomen«, ne pa za velik opomin državljanov ter signal o izgubi zakonodajne in človeške avtoritete pri predlaganju in ukrepanju zoper miroljubne državljane v prostoru, prežetem z »zdravstvenimi« ukrepi.

Postavlja se vprašanje, kako si slovenska policija predstavlja delovanje brez zaupanja državljanov. Takšen odziv državljanov na delo policije zahteva nujno notranjo analizo vzrokov, v kateri (ne)potrebna nujnost in (ne)sorazmernost ukrepov policije v odzivu na covid-19 ne smeta izostati. S ponedeljkom, 19. aprila 2021, je dovoljeno zbiranje ljudi na organiziranih javnih shodih do največ 100 udeležencev in z omejitvijo enega udeleženca na deset kvadratnih metrov. Hkrati pa lahko v medijih preberemo ugotovitve mednarodnih raziskav, da se samo ena od 1000 okužb zgodi na prostem. In kako bo ob teh omejitvah ravnala policija?

V **vojni za Slovenijo** smo slovensko državno mejo branili z orožjem in človeškimi življenji, v današnjih časih pa bomo pravice in vrednote državljanov, ki so bile oblikovane že v ciljih slovenske osamosvojitve 1991 in pri pogojih vstopa Slovenije v EU, branili na ustavnem sodišču doma ali Evropskem sodišču za človekove pravice v skupnem evropskem prostoru, ki pripada tudi Sloveniji.

Ukrepi vlade, prežeti s prepovedmi in zapovedmi vseh vrst (tudi mnogimi nesmiselnimi in nepoštenimi), državljanom Slovenije povzročajo veliko škode, nihče pa ne razmišlja o zunanjepolitični škodi, ki se že kaže tudi zunaj naših meja, z omejitvenimi ukrepi, neusklajenimi s sosednjimi državami. Torej lahko nekonstruktivnemu vzdušju znotraj države dodamo še senzacionalistični pridih slovenske zunanje politike, ob katerem smo državljani v zadnjem času že nekajkrat zardevali.

izr. prof. dr. TOMAŽ ČAS, nekdanji pomočnik načelnika slovenske milice

BRANKO CELAR, nekdanji načelnik za mejne zadeve in tujce pri ministrstvu za notranje zadeve

Ukrepi
slovenske
vlade
zapirajo
slovensko
državno
mejo brez
ustreznega
razmisleka
in
empatije
do novejše
slovenske
zgodovine.

Fotografija: Luka Gint